

Н.В. Ананьева – студентка I курсу механіко-математичного факультету
Дніпропетровського національного університету;
науковий керівник – канд. іст. наук, доц.,
зав. кафедрою державного і адміністративного права та соціального управління
юридичного факультету Дніпропетровського національного університету
М.І. Данількевич

ПРАВО ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ

У суспільстві існує надзвичайно багато різноманітних правил поведінки. У цій площині термін “норма” в перекладі з грецької мови означає правило поведінки. Усі норми, які існують в суспільстві, можна поділити на дві групи: технічні і соціальні. Технічні норми – це такі правила поведінки або діяльності, які регулюють порядок експлуатації різноманітної техніки і технології виробництва. Соціальні норми регулюють суспільні відносини між людьми та їх організаціями [1].

Законодавство про захист прав споживачів регулює відносини між споживачем-громадянином, що придбав та використовує товари, які замовляються або мають намір придбати або замовити товари для особистих побутових потреб, з одного боку, та підприємством, організацією або громадянином-підприємцем, яке здійснює виготовлення та продаж товару, виконання робіт та подання послуг – з іншої боку [3].

З початку 2006 р. набрали сили зміни до Закону “Про захист прав споживачів” [4], що переглядався заради перспектив вступу України в Євросоюз. Якщо раніше багато фахівців відзначали, що наш Закон досить гуманний стосовно споживачів, і останні без особливих проблем можуть реалізувати свої права, то тепер статті, що перетерпіли зміни, стали дуже заплутаними, а в окремих випадках, навіть суперечними один одному.

Більш того, виправленнями назвати ці зміни складно; фактично мова йде про нову редакцію документа, що зріс з 26 статей у 32.

Наприклад, відредагована стаття 8 “Права споживача у випадку придбання товару неналежної якості”. Якщо раніше, із проблемами або без, покупець міг замінити товар або одержати назад свої гроші, то тепер цю можливість у нього відібрали. Відтепер здати-обміняти не можна, можна тільки зменшити покупну ціну товару, одержати безкоштовний гарантійний ремонт, відшкодувати засобу за ремонт. Поміняти можна тільки у випадку, якщо вдасться довести, що товар несправний з вини виробника і ремонтні несправності не підлягає. Для цього необхідно провести експертизу, а процедура експертизи ще більше ускладнена плутаниною в термінах.

У той же час утішає, що є і позитивні моменти. Зокрема, гарантія по чекові буде не півроку, а цілих два (стаття 7). Тобто, якщо окремо оговореної гарантії на придбаний товар у магазині не надають, те протягом двох років споживач має право на безкоштовний гарантійний ремонт та інші “гарантійні” права. Але, чек у даному випадку обов’язковий.

У відповідності зі ст. 14, на етикетці може бути тільки одна ціна, і якщо продавець захоче змінити її, то на ярлику разом з новою ціною товару повинна стояти печатка магазину і підпис посадової особи, щоб торговельні

заклади не могли завищувати вартість на ціннику, з метою обману покупців і підвищення попиту. Те ж саме стосується терміну придатності, зазначеного на етикетці, які дуже часто перемаркуюють у великих продуктових супермаркетах.

Обіцянки в рекламних проспектах і роликах тепер прирівнюються до гарантійних зобов'язань. І якщо належного ефекту немає, покупець може сміливо пред'явити обґрунтовану претензію. Головне – зберегти рекламний проспект. Будь-які “піраміди” заборонені законом. Зокрема дистриб'юторські мережі, де, привівши нового клієнта, співробітник одержує знижку або грошову винагороду. Це ж відноситься і до акцій мобільних операторів, що пропонують “привести друга” і одержати 20 гривень на рахунок.

Розширені положення про гарантійні зобов'язання продавця перед покупцем, визначені права споживача при придбанні товару в кредит (тепер покупець має право по своєму бажанню розірвати кредитний договір протягом 14 днів). Введено поняття договору, укладеного на відстані і договору поза торгівельним або діловим приміщенням, що повинен регламентувати нові методи торгівлі, зокрема, за допомогою Інтернету, урегульований порядок застосування понять “знижка”, “зменшення ціни” і “розпродаж”. Приведений у відповідність з вимогами законодавства ЄС порядок майнової відповідальності за збитки, заподіяні дефектною продукцією. Ст. 18 конкретизує перелік умов договорів, визнаних несправедливими. Ст. 23 розширена пунктом 9: тепер за невиконання або несвоєчасне виконання розпорядження посадових осіб уповноважених органів у сфері захисту прав споживачів продавцям грозить штраф у розмірі 20 неоподатковуваних мінімальних доходів. Пункт 10 передбачає штраф за реалізацію простроченого товару в розмірі 200 % від вартості залишку, але не менш п'яти неоподатковуваних мінімумів.

У цілому, Закон працює на споживача, хоча не можна не погодитися, що в деяких місцях права його врізані. Серед позитивних моментів хотілося б відзначити те, що споживач може відмовитися від договору про виконання робіт, послуг і вимагати відшкодування збитків, якщо виконавець вчасно не приступає до виконання зобов'язань або виконує роботу так повільно, що закінчити неї у визначений термін неможливо. А також те, що продавець (виконавець, виробник) не повинний включати в договори зі споживачем умови, що є несправедливими.

Література

1. Основи правознавства / За ред. О.В.Негодченко. – К., Центр навчальної літератури, 2006.
2. Юридический справочник для граждан. – Донецк: ИКФ “Сталкер”; Харьков: “Фолио”, 2006.
3. Закон України “Про захист прав споживачів” // www.rada.gov.ua.